

вказана у договорі застави, за відповідними позабалансовими рахунками; чи проводив банк перегляд вартості заставленого майна, що визначена договором застави.

У випадку забезпечення гарантією потрібно встановити хто є гарантом; чи є в наявності гарантія і чи оформлена вона належним чином; чи додається фінансова звітність гарантів, яка б дала змогу зробити висновок про їх фінансову спроможність; чи покриває сума гарантії заборгованість позичальника; чи передбачені в гарантії умови, що обмежували б відповідальність гаранта перед установою банку.

Аудит супроводження кредитів здійснюється за наступними напрямками: перевірка процедур внутрішнього контролю за фінансовим станом позичальника та перевірка процедур внутрішнього контролю за цільовим використанням кредитів.

Слід відзначити, що організаційні та методичні аспекти внутрішнього аудиту кредитних операцій банку визначаються на рівні окремої банківської установи з урахуванням вимог до організації та технологій окремих бізнес-процесів кредитування певних груп позичальників. Загалом, система внутрішнього аудиту банку на сьогоднішній день є важливим інструментом мінімізації ризиків, що супроводжують кредитний процес.

Список літератури:

1. Білокін Г. М. Внутрішній аудит кредитних операцій банку // Фінансовий простір. - № 2. – 2011. – С. 110-113.
2. Методичні вказівки щодо застосування стандартів внутрішнього аудиту в банках України, затверджені постановою Правління НБУ № 358 від 20.07.1999р.
3. Очеретько Л. М., Касьян М. І. Внутрішній аудит і контроль у комерційних банках // Держава та регіони. Сер. Економіка та підприємництво. – 2010. - Вип. 2. – С. 146-150.
4. Положення про організацію внутрішнього аудиту в комерційних банках України, затверджене постановою Правління НБУ № 114 від 20.03.1998р.
5. Спьяк Г., Сас Б. Інформаційне забезпечення кредитної діяльності банку в контексті її оптимізації // Українська наука: минуле, сучасне майбутнє. - 2014. – Вип. 19 (1). – С.146-154.

Тетяна СТЕЧИШИН

*к. е. н., старший викладач кафедри банківської справи
Тернопільський національний економічний університет*

СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ПЕРЕДУМОВА ПОВЕРННЯ ДОВІРИ ДО БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

В умовах сьогодення надзвичайно актуальними постають питання існування банківської системи. На тлі військових дій на сході України, різючих кризових явищ в економіці, шаленої девальвації національної валюти, неповернення депозитів, а звідси і загострення соціальної паніки – рівень довіри до банківської системи наближається до нуля. Відтак, основне завдання, що нині постало перед банківськими установами – це повернення довіри або формування передумов до її виникнення. Вважаємо, що вирішити це завдання можна запровадивши у банківській системі України високий рівень соціальної відповідальності.

Соціальна відповідальність – це відповідальне ставлення банку до свого продукту (послуги), працівників, споживачів, партнерів, акціонерів, активна соціальна позиція, яка полягає в гармонійному співіснуванні, взаємодії та постійному діалозі з представниками комерційного сектору і суспільства, державної влади,

зацікавленими сторонами для ефективного сприяння рішення гострих економічних, соціальних, гуманітарних та екологічних проблем [1].

Цілком очевидним є той факт, що базові інтереси банків, владних інститутів і суспільства загалом повинні у більшості випадків співпадати, оскільки вони зацікавлені у соціально-економічній стабільності і поступальному розвитку. Однак, на практиці існує ряд чинників, які гальмують соціальну відповідальність банківського бізнесу. Це, насамперед, орієнтація значної частини банків на отримання прибутку будь-яким шляхом та ігнорування соціальних інтересів як самого персоналу банку, так і суспільства загалом. Негативна дія зазначених чинників особливо посилюється у період загострення кризових явищ [2, с. 111]. Розмірковуючи про можливість подолання банками фінансових криз, Джон Кеннет Галабрайт писав: «Почуття відповідальності у фінансовому секторі в цілому, не є малим. Воно майже дорівнює нулю» [3]. Саме тому виникає необхідність поєднання інтересів комерційних банків та державних інституцій з метою посилення соціальної відповідальності перед суспільством.

Діяльність банку має бути спрямована таким чином, щоб принципи корпоративної соціальної відповідальності стали частиною його стратегії, культури й основної діяльності, відкритості, готовності звітувати за свої дії перед громадою та суспільством. Взаємодія банку з суспільством має ґрунтуватися на чіткому розумінні соціальної місії та ролі, яку він виконує у місцевому та державному масштабі.

Звичайно, жорстока конкуренція на ринку фінансових послуг не завжди сумісна із поняттям соціальної відповідальності. Однак, глобальна криза, що розпочалась у 2008 році та яка існує дотепер, а також європейська боргова криза продемонстрували, що політика та дії фінансових установ, які вмотивовані отриманням максимальних прибутків навіть під час кризових явищ, часто провокують соціальні потрясіння. При цьому, найбільш вразливим сегментом фінансового сектору є роздрібні користувачі фінансових послуг, тобто широкі верстви населення. Одним із найбільш деструктивних наслідків світової фінансової кризи стало руйнування довіри населення до банківських та інших фінансових установ, а також до Держави як справедливого регулятора, здатного захистити людей від негативних наслідків фінансової кризи. Міжнародний досвід переконливо доводить, що проблеми захисту прав споживачів фінансових послуг та довіри до фінансового сектору постають майже перед усіма країнами.

Вирішальну роль у даному питанні повинна відігравати соціальна відповідальність банківських установ не лише перед споживачами фінансових послуг, а й згуртована соціально відповідальна діяльність усіх банків з метою повернення довіри до банківського сектору. Прикладом співпраці банківських установ є створення асоціацій банків з метою взяття на себе солідарної відповідальності. Зокрема, створена Асоціація «Дніпровський Банківський Союз» розробила Хартію корпоративної етики банківських працівників та установ-учасників.

Хартія сформована для забезпечення корпоративних стандартів особистої та колективної поведінки банківських працівників та задля забезпечення впевненості споживачів банківських послуг у банківському секторі. Основне завдання Хартії завжди вказувати членам АДБС на найвищі стандарти професії, в той же час задовольняти встановлені законом і нормативними документами вимоги до банківського бізнесу в Україні. Згідно цього, Хартія складена з наступними цілями:

- забезпечити колективну заяву стандартів для особистої і корпоративної поведінки банківських працівників;

- гарантувати прихильність принципам професійної поведінки;
- сприяти підтриманню впевненості в банківській професії;
- чинити опір і запобігати непрофесійній поведінці;
- підтримати соціальні цінності, закони України щодо банківського сектору та вимоги Антимонопольного Комітету України;
- стимулювати відчуття чесності, справедливості і благопристойності в поведінці банківських працівників;
- погоджувати поняття прибутковості і соціальної відповідальності;
- заохочувати прихильність до високих стандартів етичної поведінки членів АДБС;
- укріпити принципи співпраці з регуляторами;
- збільшити та утримувати суспільну довіру до банківських установ України.

Створення та розширення діяльності банків соціально-орієнтованого типу має ряд переваг серед яких в першу чергу: можливість встановлення партнерських відносин між банком, урядовими структурами, міжнародними організаціями і громадськістю; зростання вартості нематеріальних активів; покращення доступу до капіталів, зацікавленість і лояльність інвесторів (інвестиційних фондів); удосконалення та розвиток соціальної захищеності населення; підвищення фінансової грамотності населення та його інтегрованість на ринок фінансових послуг; орієнтація банківських продуктів на вирішення соціальних проблем (лояльні умови іпотечного та споживчого кредитування ін.); упровадження принципів чесного ведення бізнесу (повага до прав власності, захист добросовісної конкуренції, боротьба з корупцією, уникнення конфлікту інтересів, утримання від діяльності у неетичних сферах) [3].

Стан розвитку банківської системи є віддзеркаленням економічного розвитку держави та суспільства. І лише тоді, коли кожен споживач банківського продукту буде впевнений у тому, що менеджмент банку несе повну відповідальність за своїми зобов'язаннями, рівень довіри до банків поступово зростатиме. Вважаємо, що соціальні зобов'язання повинні брати на себе банки всіх форм власності (державні, приватні, національні, іноземні), а також всіх рівнях банківської системи: як НБУ так і комерційні банки. Взяття на себе відповідальності, на нашу думку, сприятиме відновленню довіри до банків.

Список літератури:

1. Корпоративна соціальна відповідальність чи вигода? [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.management.com.ua/cm/cm037.html>.
2. Ткачук В. Соціальна відповідальність банківського бізнесу / В. Ткачук // Теорія і практика банківської справи у глобальному фінансовому середовищі: зб. тез доп. Всеукр. наук. інтернет-конф. – Тернопіль: Вектор, 2014. – С110-113.
3. Штибель У. Місце і роль банківської системи у забезпеченні сталого розвитку економіки і суспільства [Електронний ресурс] / У. Штибель // Теоретико-методологічні і науково-практичні засади інвестиційного, фінансового та облікового забезпечення розвитку економіки: мат. міжн.наук.-практ. інтернет-конф., 2011. – Режим доступу: <http://sophus.at.ua/publ>.